Bijlage III - Begrippen

Aanhelen/aanheling: bij aanheling vindt aan de binnendijkse zijde ophoging met grond plaats. Deze aanheling draagt bij aan het voorkomen van piping en kan daarnaast ook zorgen voor een betere landschappelijke inpassing en mogelijkheden bieden voor medegebruik;

Aanleghoogte: dit is de hoogte direct na voltooiing van de dijkversterking. Deze is binnen de Lob van Gennep tot circa 20 cm hoger dan de ontwerphoogte en dient om de zetting en uitvoeringstolerantie op te vangen.

Beheerpad: om het reguliere beheer en onderhoud (maaien en afvoeren en uitvoeren van inspecties) aan de dijk uit te voeren worden beheerpaden aangelegd. Deze komen in ieder geval op de kruin. Bij lange taluds is een beheerpad ook nodig in de binnen- en/of buitenteen van de dijk.

Binnen- en buitendijks: binnendijk is de zijde met de kernen die beschermd worden door de dijk. Buitendijks is de zijde aan de rivier (Maas of Niers) wat kan overstromen.

Binnen- en buitentalud: het talud is de schuine zijde van de dijk. Het binnentalud bevindt zich aan de zijde die beschermd wordt door de dijk en het binnentalud aan de zijde van de rivier. Om de dijk veilig te kunnen beheren zijn de dijktaluds 1:3 of flauwer nodig. Dat houdt in 1 meter omhoog over 3 meter;

Binnen- en buitenteen: De onderrand van een dijk, waar de dijk overgaat in het maaiveld. De binnenteen ligt aan de zijde die beschermd wordt door de dijk, de buitenteen aan de zijde van de rivier.

Circulariteit: Een economisch model waarbij producten en materialen hergebruikt worden om afval te minimaliseren en grondstoffen zo lang mogelijk in de kringloop te houden.

Coupure: Een opening in een dijk of muur die tijdelijk kan worden afgesloten, bijvoorbeeld om water tegen te houden.

Dakprofiel (van de weg): Het dwarsprofiel van een weg waarbij het wegdek vanaf het midden naar beide zijden afloopt voor een goede afwatering.

Dijklichaam: Het geheel van de dijk, bestaande uit een kern van zand of klei, vaak bedekt met een beschermende laag.

Duiker: Een constructie, meestal een buis, die water onder een weg, spoorweg of dijk doorleidt.

Geofysisch onderzoek: Bij geofysisch onderzoek wordt de ondergrond onderzocht met metingen aan het oppervlak, zoals grondradar, om structuren en objecten onder de grond in beeld te brengen. Deze technieken worden bijvoorbeeld gebruikt voor archeologisch onderzoek, het opsporen van explosieven en het in kaart brengen van kabels en leidingen.

Geotechnisch onderzoek: bij geotechnisch onderzoek worden de eigenschappen van de ondergrond onderzocht om te bepalen hoe deze zich zal gedragen onder verschillende omstandigheden. Dit onderzoek is essentieel voor bouwprojecten, omdat het inzicht geeft in de sterkte, samenstelling en opbouw van de bodem.

Grondlichaam: Een massa van aarde of ander materiaal die gebruikt wordt voor de aanleg van infrastructuur zoals dijken of wegen.

Huidige hoogte: dit is de hoogte van de huidige dijk of het huidige maaiveld, uitgedrukt in meters ten opzichte van Normaal Amsterdams Peil (bijvoorbeeld NAP + 13,5m).

HWA: Hemelwaterafvoer, een systeem van goten en pijpen dat regenwater van daken en andere oppervlakken afvoert.

Klei-inkassing: Bij klei-inkassing wordt aan de buitenzijde van de dijk, in de ondergrond, een dikke kleilaag aangebracht. Deze kleilaag voorkomt dat water onder de dijk door sijpelt en zand meeneemt. Dit helpt om de stabiliteit van de dijk te behouden.

Kruin: het bovenste vlakke gedeelte van een dijk.

Middengeleider: Een fysieke scheiding tussen rijbanen op een weg om verkeer in tegengestelde richtingen te scheiden en de veiligheid te verhogen.

Ontwerphoogte: dit is de minimale hoogte van de nieuwe of versterkte dijk om te voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnorm, uitgedrukt in meters ten opzichte van Normaal Amsterdams Peil (bijvoorbeeld NAP + 14,5m).

Participatie: Het betrekken van belanghebbenden, zoals burgers en bedrijven, bij besluitvormingsprocessen, vaak in de context van ruimtelijke ordening en infrastructuurprojecten.

Piping: piping is een mechanisme waarbij tijdens hoge waterstanden op de rivier water onder de dijk doorstroomt en zand onder de dijk meeneemt en daardoor een tunnel onder de dijk vormt. Dit kan tot verzakking van de dijk en daarmee een dijkdoorbraak leiden.

Pompopstelplek: Een locatie voor het opstellen van een pomp tijdens een hoogwater. Deze pomp verpompt het water van de binnendijkse zijde naar de buitendijkse zijde van de waterkering. Een pomplocatie kan bestaan uit een verharding waar tijdens een calamiteit een pomp op geplaatst wordt of uit een putconstructie waarin permanent een pomp aanwezig is die het water door de waterkering pompt.

Ruimtelijke kwaliteit: De mate waarin een gebied functioneel, aantrekkelijk en duurzaam is ingericht, rekening houdend met zowel de natuurlijke als de gebouwde omgeving.

Scope: De reikwijdte of omvang van een project, inclusief de doelen, taken, kosten en tijdsplanning.

Steilranden: Steile hellingen of randen, vaak in de context van dijken of taluds, die extra aandacht vereisen voor stabiliteit en erosiebestrijding.

Stikstofdepositie: De neerslag van stikstofverbindingen uit de lucht op de grond of water, wat kan leiden tot milieuproblemen zoals verzuring en vermesting.

Talud: Een schuine helling, bijvoorbeeld van een dijk, weg of kanaal, die stabiliteit biedt en erosie voorkomt.

Teensloot: Een sloot aan de voet van een dijk die overtollig water afvoert en helpt bij het handhaven van de stabiliteit van de dijk.

Vergunbaar: De mate waarin een project of activiteit voldoet aan de wettelijke eisen en regels om een vergunning te verkrijgen.

Verticale maatregel: dit is een maatregel om piping te voorkomen en wordt geplaatst in de binnenteen van een dijk. Deze pipingmaatregel kan bijvoorbeeld de vorm krijgen van een ondergronds damwandscherm dat in de grond geheid wordt. Een ander voorbeeld is het aanbrengen van een kleischerm, een verticale ingraving van klei.

Voorlandverbetering: Het versterken of verbeteren van het gebied voor een dijk, vaak door het aanbrengen van extra grond of vegetatie om de dijk te beschermen.

Zonering: Het indelen van een gebied in zones met specifieke functies of gebruiksdoelen, zoals wonen, werken, recreatie of natuur.

Zetting: Wanneer grond wordt toegepast voor een dijkversterking zal deze direct na het aanbrengen door het eigen gewicht van de grond samengedrukt worden. Hierbij wordt water en lucht uit de poriën van de grond geperst. Dit proces wordt zetting genoemd. In het dijkontwerp moet hier rekening mee worden gehouden waardoor de aanleghoogte hoger is dan de ontwerphoogte van de dijk.